

Крошка С.А. Підготовка майбутніх фахівців Луганщини до роботи в інклюзивному середовищі (з досвіду роботи) / Крошка С.А. / Система надання освіти дітям з особливими потребами в умовах сучасного навчального закладу : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Лисичанськ 14 грудня 2016 року.). – Лисичанськ : ВП «ЛПК ЛНУ» – Лисичанськ : ФОП Пронькіна К.В. – 2016. – С.69-74.

Анотація. У статті розкрито досвід роботи Лисичанського педагогічного коледжу з підготовки майбутніх фахівців до роботи в інклюзивному середовищі.

Ключові слова: фахівці, інклюзивне середовище, студенти.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЛУГАНЩИНИ ДО РОБОТИ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ (з досвіду роботи) Крошка С.А.

Кожна дитина по-своєму унікальна і потреби кожної дитини специфічні. Кожна дитина становить незмірну цінність для своїх батьків і родичів, а всі діти разом - неоціненний скарб суспільства, запоруку його майбутньої долі.

Головною проблемою осіб з особливими потребами у всьому світі вважається відсутність адекватного доступу до освіти. Право на освіту є одним з фундаментальних прав, прописаних у Всесвітній декларації про права людини, а також у різних міжнародних і національних конвенціях і законодавчих актах. У більшості країн існують величезні відмінності в забезпеченні доступу до освіти дітям з особливостями психофізичного розвитку і здоровим дітям. Україна також приєдналася до даної проблеми і активно впроваджує у всіх сферах діяльності.

Лисичанський педколедж вже має певний досвід щодо даної проблеми. Провели 4 науково-практичні конференції, 2 семінари, видали 3 збірки статей.

В першу чергу необхідно виробити модель роботи з дітьми. За приклад можна взяти таку (рис.1).

Обов'язковим наступним етапом повинна бути модель педагога, який працює з дітьми з особливими освітніми потребами (рис.2).

Рис.1.
Модель роботи з дітьми з ООП

Рис.2.
Модель педагога у роботі з дітьми з ООП

На порталі освітян України «Педрада» Луценко Інна, науковий співробітник лабораторії проблем інклюзивної освіти Інституту спеціальної педагогіки НАПН України, пропонує схему інклюзивного навчання у школі та організація психологічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання (рис.3).

Викладачі коледжу готують спеціалістів різних напрямків, зокрема «Початкова освіта», «Дошкільна освіта», «Фізичне виховання», «Технологічна освіта», «Журналістика». Приділяємо увагу новому напрямку в освіті – рівний-рівному.

На заняттях використовуємо елементи степ-аеробіки, заняття з фітболами, стретчинг, вправи на релаксацію (викладачі Крошка С.А., Сидоренко Н.М., Борисенко Л.Л., Сліпецький В.П.).

Елементи кінезіології – розвиток розумових здібностей і фізичного здоров'я через певні рухові вправи, які включають в себе: розтяжки, дихальні вправи, рухові вправи очей, тілесні вправи, вправи для розвитку дрібної моторики, вправи на релаксацію і масаж. Ми використовуємо теоретичні дані цієї науки на заняттях з різних дисциплін як теоретичних так і практичних.

Зумба – танцювально-розважальна фітнес програма. Проходить в ігровій формі, що дає змогу дітям веселитися і вести себе природньо! Класи включають ключові елементи розвитку: лідерство, повагу, роботу в команді, довіру, почуття власної гідності, розвиток пам'яті, творчості, координації та культурної свідомості.

Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у світі» зазначає, що кожного малюка ледь не з пелюшок потрібно навчати не лише навичок особистої гігієни, але й мовленнєвої культури. Один з них — використання вправ мовленнєвої гімнастики в різних режимних моментах навчально-виховного процесу, а саме:

- у ранковій гімнастиці та корекційній гімнастиці після сну;
- у різних видах занять;
- у фізкультпаузах і фізкультхвилинках;
- в усіх видах ігор.

Мовленнєва гімнастика включає:

- вправи для розвитку м'язів та м'язів губ;
- артикуляційну гімнастику;
- дихальну гімнастику;
- голосові вправи.

Всі ми знаємо позитивний вплив східних систем. Є у них і прості за виконанням

Рис.3.
Інклюзивне навчання у школі

комплекси вправ. Які підійдуть для використання як фізкультурних пауз, так і самодостатній комплекс вправ.

Комплекс вправ тибетського оздоровлення активізує певні точки або ділянки тіла, підвищуючи рівень своєї енергії і покращуючи роботу внутрішніх органів. Крім того, ці техніки дозволяють «розбуркати» організм.

Вправа 1. Енергійно потрїть один про одного свої долоні, розтираючими рухами помасажуйте кисті рук – 30 секунд.

Вправа 2. Енергійно потрїть долонями свої вуха, вгору-вниз – 15 разів. Візьміть вушну раковину вказівним і великим пальцем і потягніть в різні боки, із зусиллям, кілька разів. У результаті – вуха повинні «спалахнути».

Вправа 3. Розімніть і помасажуйте кожен палець на руці, від нігтьової до нижньої фаланги. Особливо добре масажуйте нігтьову пластину, не забуваючи про бічну сторону пальця. Потягніть кожен палець, кожен суглоб.

Вправа 4. Помасажуйте кінчиками пальців голову, круговими рухами, протягом 30 секунд.

Даоська доктрина вважає, що душа є у кожного з життєво важливих органів. Кожен орган є вмістилищем емоцій, як позитивних, так і негативних.

За допомогою цієї практики збільшується життєва сила організму, підвищується енергетичний потенціал внутрішніх органів і систем.

Теоретично всі вправи даоських навчань спрямовані на активізацію фізіологічних процесів організму, очищення кровоносних судин, регулювання роботи внутрішніх органів, підвищення імунітету, досягнення рівноваги в обміні речовин, відродження життєвої сили.

Ступні – друге серце людини. Часто масажувати ступні дуже корисно для здоров'я.

Традиційна китайська медицина вважає, що в ступнях більше 60 точок, які тісно пов'язані з внутрішніми органами. На ступнях знаходяться рефлексні зони, які зв'язуються майже з усіма органами. Але ступні далеко від серця і у них низька

опірність до захворювання. Патогенний фактор, як холод і волога, часто входять в організм через ступні. Тому треба побільше приділяти увагу профілактиці ступнів. Часто масажувати ступні після теплої ванни допоможе видалити захворювання і забезпечити довголіття.

Часте ковтання слини забезпечує сто років тривалості життя.

Традиційна китайська медицина вважає, що слина – екстракт, виділений організмом. Слина зберігається в Дань-тань (місце в животі, зосередження Ци) і перетворюється на Цзін-ци (життєва есенція і енергія), який добре зміцнює шлунково-кишковий тракт, отвори організму (очі, вуха, ніздрі, рот), зволожує кінцівки і внутрішні органи, зміцнює нирки, живить мозок.

Вранці і ввечері стукати зубами забезпечує міцні зуби.

Традиційна китайська медицина вважає, що стукіт зубів зміцнює нирки, балансує Інь і Ян, покращує провідність крові та енергії, в результаті уповільнює старіння.

Потягування забезпечує хорошу фігуру і знімає втому.

Потягнутися – значить випрямити ший, підняти руки, глибоко дихати, потягувати груди і попереk, рухати суглоби, розслабляти хребет.

Яскраві і не звичайні подушки, виконані у вигляді пазла чудово підійдуть для ігор на підлозі. Виконання фізичних вправ або стануть прекрасним декором для дитячої кімнати.

Оригінальні подушки незвичайного дизайну, форми або з незвичним наповнювачем. Вони не просто допомагають нам добре відпочити, але здатні зміцнювати здоров'я, покращувати настрій, прикрашати інтер'єр.

Ігри з тілом.

«Гімнастика для їжачка»

Мета. Зміцнення м'язового «корсета» хребта.

Хід. Ведучий показує дітям, як їжачок робить гімнастику. У положенні лежачи на спині підняти руки за голову і максимально витягнутися. Потім, піднімаючи верхню половину тулуба до колін, нахилитися вперед, згрупуватися, обхоплюючи ноги під колінами (їжак згорнувся).

«Кішка».

Мета. Гра сприяє емоційному підйому, створює почуття розніженість і тренує м'язи спини і черевного преса, розвиваючи гнучкість і силу.

Хід. Ведучий пропонує дітям опуститися на коліна і обпертися долонями в підлогу. Зараз ми будемо зображати кішку. Спочатку кішка незадоволена. Вона вигинає спинку якнайсильніше вгору. Тепер кішка потягується. Спинка прогинається вниз. Рухи повинні бути енергійні, але в той же час плавні і граціозні. Рухи чергуються протягом 2 секунд. Потім дітям пропонується лягти на спину, швидко і граціозно перевертатися то на один, то на інший бік, одночасно виконуючи потягують рухи руками і ногами на одному боці і згортаються рух на іншому, як це робить кішка, коли дуже задоволена. Вправа виконується протягом 2 секунд. Ведучий дякує дітям.

Бестінг – це елемент фізкультурного заняття, коли діти стають у “Коло побажань” або “Коридор успіху” і по черзі висловлюючи свої мрії та побажання, підтримують друзів . Проводиться для підвищення самооцінки, виховує впевненість у собі, розвиває психічні, емоційні та соціальні якості дитини, дає можливість утвердитись у соціумі.

В роботі використовуємо кольоротерапію, арт-терапію, пісочну терапію, танцювально-рухову терапію, сміхотерапію, казкотерапію.

Дихальна артпедагогіка – гра на духових музичних інструментах. Регулювати силу й тривалість вдиху та видиху чудово допомагає видування повітря через соломинку у склянку з водою у ритм виконуваного музичного твору.

Етюди психогімнастики зберігають психічне здоров'я дитини або здійснюють корекцію її психоемоційних порушень.

Вправа «Після дощу» (для дітей 4—5 років)

Спекотне літо. Щойно закінчився дощ. Під музику діти обережно ступають, ходять навколо уявних калюж, намагаючись не замочити ніг. Потім, пустуючи, стрибають по калюжах так сильно, що бризки летять в усі сторони, їм дуже весело.

Валеокорекція активізує розумову діяльність шляхом стимуляції мозкового і периферійного кровообігу. Під час занять діти виконують 3-4 вправи для язика, очей, хребетного стовпа, вимовляючи звуки на видиху.

Вправа «Маляр»

Відкрити рот. Погладити широким кінчиком язика піднебіння, роблячи рухи вперед-назад, як маляр білить щіткою стелю.

Вперед-назад, це твій язик

Так піднебіння голить.

-Як маляр він білити звик,

-Це стінам не завадить!

Етюди для душі мають на меті не лише зміцнення фізичного здоров'я, але й духовного стану. Дітям пропонують обрати серед запропонованих карток із зображеннями різноманітних ситуацій ті, де йдеться про Добро, і обговорити їх.

Мудри це особливе положення рук, що відновлює порушення в енерго-інформаційному обміні шляхом впливу на енергетичні потоки в нашому організмі або йога пальців. Крім того, мудри позитивно впливають на розвиток мислення, мовлення, а також дрібної моторики рук. Мудра «Чаша Чандмана» або 9 коштовностей. «Знання», «Життя», «Вікно мудрості», «Енергія», «Флейта Майтрейї» (при розладах нервової системи).

Є спеціальний комплекс мудр, що виконуються перед сном: «Земля», «Сходи небесного храму», «Черепашка» (при втомі, порушеннях роботи серцево-судинної системи), «Зуб дракона», «Чаша Чандмана», «Щит Шамбали» (для підвищення опірності всього організму).

Ерготерапія (сухий басейн) пропонує унікальний підхід, що поєднує терапевтичну програму реабілітації, абілітації та компенсації (адаптації).

Анімалотерапія має також психотерапевтичну допомогу. Цей сучасний науковий метод дозволяє не тільки лікувати, але і профілакувати серйозні захворювання. У анімалотерапії широко застосовуються різні символи тварин: образи, малюнки, казкові герої, іграшки. Використовуються також і звуки тварин.

Під час багатьох експериментів було доведено позитивний вплив тварин на хвору

людину. Загальновідомо, що люди, які мають домашніх тварин, живуть довше інших і хворіють менше. При цьому наголошується, що нервова система цих людей перебуває в значно кращому стані. Психофізіологічна функція полягає в тому, що спілкування з тваринами здатне рятувати людину від стресу, поліпшувати роботу нервової системи та психіки в цілому.

Психотерапевтична функція – спілкування з тваринами в чому сприяє гармонізації їх міжособистісних відносин.

Реабілітаційна функція полягає в тому факті, що контакти з тваринами служать додатковим каналом взаємодії особистості з навколишнім світом. Вони допомагають психічної і соціальної її реабілітації.

Каністерапія. Собака позбавляє від дефіциту в спілкуванні, підвищує самооцінку. У собачої, а також котячої слині міститься фермент лізоцим, який вбиває хвороботворні мікроорганізми. Каністерапія призначається при неврастенії, істерії, Психастенія і неврозах. Застосування каністерапії виправдано в роботі з нетовариськими, скутими, замкнутими дітьми, з дітьми, що страждають аутизмом, шизофренією. Собака дозволить надовго стримати страх, депресію, напругу, знизити неувважність і мобілізувати рухові функції. Неговіркі починають більше говорити, а люди з емоційною некомпетентністю (набутою або вродженою) — виявляти здатність реагувати на тварин

із несподіваним почуттям і розумінням. Собаки незамінні при роботі з дітьми, які страждають на аутизм. Вони надзвичайно впливають на поведінку таких дітей. Присутність або пасивна участь у терапії дружелюбно налаштованої собаки збігається з помітним поліпшенням у поведінці дітей та зниженням таких проявів аутизму, як занурення в себе.

Собак використовують для профілактики і лікування простудних захворювань, захворювань серцево-судинної системи, при безсонні, при алергії і астмі. Собаки діагностують напади епілепсії і можуть попередити про настання епілептичного припадку за 20 хвилин. Собаки дуже дієві для лікування нервового напруження, при розсіяності уваги. Особливо ефективними вони є при почутті самотності, покинутості, в стані депресії. Та одним з найбільш поширених напрямів використання каністерапії є допомога хворим, що страждають на ДЦП і аутизм.

Література

1. Колупаєва А.А. Досвід реалізації інклюзивної освіти в країнах Європи /Колупаєва А.А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітні навчальні заклади: Монографія. – К.: Педагогічна думка, 2007 р. – 458 с.

2. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально-методичний посібник / Кол. авторів: Колупаєва А. А., Софій Н. З., Найда Ю. М. та ін. За заг. ред. Даниленко Л. І., - К.: 2007. - 128 с.